

Nr 44.

Ankom till riksdagens kansli den 4 april 1930 kl. 10 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för K. J. Alm från viss betalningsskyldighet.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 14 mars 1930 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 229, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen medgiva, att förre arrendatorn av kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Solvalla nr 5 jämte Vittensten, ett torp, i Faringe socken av Stockholms län Karl Johan Alm må befrias från honom åliggande skyldighet att gälda på nämnda fastigheter belöpande andel, 2,535 kronor 84 öre, i lån från statens avdikningslånefond till »Solvallamossens torrlägningsföretag».

Av berörda statsrådsprotokoll inhämtas, bland annat, följande.

I ett mellan domänstyrelsen, å ena, samt Alm, å andra sidan, upprättat arrendekontrakt av den 7 januari 1921, varigenom Alm antagits till arrendator av nu ifrågavarande kronoegendom, stadgades, bland annat, att i fråga om kostnaderna för vattenavledningsföretag, vari arrendatorn kunde komma att deltaga, skulle arrendatorn äga den rätt till ersättning, som omförmäles i förordningen den 6 juli 1849 om deltagande i vattenavledningsföretag för boställen och annan staten tillhörig jord, samt att arrendatorn vore skyldig att utan rätt till gottgörelse av något slag från kronans sida deltaga i dikningsföretag, varav egendomen vid tiden för kontraktets upprättande berördes eller som på grund av stadgandena i gällande vattenlag kunde under arrendetiden för egendomen ifrågakomma.

Under arrendetiden ingick Alm såsom delägare i dikningsföretaget »Solvallamossens torrlägningsföretag». Genom beslut den 27 juni 1927 anvisade Kungl. Maj:t åt nämnda företag statsbidrag från statens avdikningsanslag med 6,630 kronor samt lån från statens avdikningslånefond med 24,920 kronor. I samband därmed medgav Kungl. Maj:t, att Alm finge jämte övriga deltagare vinna delaktighet i odlingslånet med skyldighet för Alm att gälda såväl de under återstående arrendetiden belöpande annuiteter å lånet som ock vid arrendetidens slut den då ännu oguldna återstoden av egendomens andel i samma lån.

Sedan Alm den 14 mars 1929 frånträtt arrendet av egendomen, har han hos Kungl. Maj:t anhållit att bliva befriad från betalningsskyldighet

för den honom påförda andel i kostnaderna för Solvallahamossens torrlägningsföretag. I häröver avgivna utlåtanden hava länsstyrelsen i Stockholms län, domänstyrelsen och statskontoret tillstyrkt bifall till den sålunda gjorda framställningen.

Departementschefen har i ärendet anført följande.

»Då Solvallahamossens torrlägningsföretag är att hänföra till dikningsföretag, torde Alm jämlikt arrendekontraktets bestämmelser vara betalningsskyldig för å ifrågavarande egendom belöpande andel i det företaget från statens avdikningslånefond beviljade lånet, vilken andel uppgår till 2,535 kronor 84 öre.

Emellertid har torrlägningsföretaget fullbordats först under år 1928, varför Alm, som frånträtt arrendet den 14 mars 1929, icke under sin arrendetid kunnat komma i åtnjutande av de fördelar i form av ökade skördar, som företaget varit avsett att medföra. Tydligt torde vara, att tillkomsten av den nu tillämpade bestämmelsen rörande skyldighet för arrendator av kronoegendom att ensam svara för den andel av kostnaderna för dikningsföretag, som må beröra egendomen, är att söka i antagandet att arrendatorn skall under sin arrendetid hinna erhålla motsvarande nytta av företaget. Så har i förevarande fall icke i någon mån blivit fallet. Anledningen till att Alm, som vid ifrågavarande företags igångsättande haft jämförelsevis kort tid kvar på arrendet, över huvud kommit att deltaga i företaget torde vara att tillskriva domänintendentens tillstyrkan därtill. Under föreliggande förhållanden och då tillika upplysts, att Alms ekonomiska ställning är mindre god, synes det icke överensstämma med billighet att av Alm kräva fullgörande av hans ifrågavarande åtagande. Jag finner mig alltså böra i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna förorda, att Alm befrias från den honom i förevarande avseende åliggande betalningsskyldigheten.

Alms skuld till företaget torde, såsom domänstyrelsen föreslagit, böra förskotteras ur domänfonden för att sedermera täckas genom den förhöjda avkastning av egendomen, som genom avdikningsföretaget kan påräknas. Till denna fråga, vari Kungl. Maj:t torde äga befogenhet att besluta utan riksdagens hörande, torde jag få återkomma, sedan riksdagens beslut rörande Alms betalningsskyldighet föreligger.

I anslutning till detta ärende vill jag tillika framhålla, att det synes kunna ifrågasättas, huruvida över huvud nu gällande kontraktsbestämmelser rörande det sätt, på vilket kostnaderna för avdikningsföretag skola av arrendator gäldas, kunna i varje fall anses överensstämma med billighet. En utredning i detta ämne synes lämpligen böra komma till stånd.»

Utskottet.

Då Alm frånträtt arrendet av nu ifrågavarande kronoegendom utan att hava dragit någon nytta av det utförda dikningsföretaget, anser jämväl utskottet billighetsskäl tala för att han befrias från ho-

nom åliggande skyldighet att betala viss andel i lån från statens avdikningslånefond till dikningsföretaget.

Med anledning av vad departementschefen antytt rörande en tilltänkt utredning av frågan, huruvida över huvud nu gällande bestämmelser rörande det sätt, på vilket kostnaderna för avdikningsföretag skola av arrendator gäldas, kunna anses överensstämma med billighet, får utskottet erinra, att riksdagen i skrivelse den 29 maj 1928 (nr 264) anhållit om vidtagande av åtgärder i syfte att reglerna för upplåtelse under nyttjanderätt från kronans mark måtte i möjligaste mån avpassas efter den allmänna arrendelagens bestämmelser och syftemål. Det av departementschefen i nu förevarande ärende berörda spörsmålet synes äga sammanhang med den av riksdagen sålunda begärda utredningen.

Under återopande av det ovan anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 3 april 1930.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 41.